

Jaarverslag 2016

BISDOM ROTTERDAM

Jaaroverzicht en kerncijfers van het bisdom

Inhoud

1	Voorwoord Mgr. Van den Hende	p. 3
2	Jaaroverzicht 2016	p. 4
3	Financiën Financiële gegevens 2016	p. 23
4	Kerncijfers bisdom Rotterdam	p. 28
5	Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 2020	p. 30
6	Goede doelen bisdom Rotterdam	p. 34
7	ANBI	p. 37
8	Activiteitenagenda bisschop Van den Hende	p. 40

1 Voorwoord

Mgr. Van den Hende

Voor u ligt het Jaarverslag 2016. Het betreft een groot aantal activiteiten die we in ons bisdom in de loop van 2016 mochten ondernemen, een overzicht van de diocesane financiën en de kerngegevens.

In 2016 mochten we als bisdom Rotterdam ons zestigjarig bestaan gedenken (opgericht op 2 februari 1956). In verbondenheid met de wereldkerk stond 2016 bovendien in het teken van het heilig jaar van de barmhartigheid.

Meerdere keren mocht ik benadrukken in woord en geschrift dat we als bisdom Rotterdam geroepen zijn om rond Christus een netwerk van liefde te vormen en in gezamenlijkheid mee te bouwen aan een beschaving van liefde.

In dit jaarverslag kunt u zien dat we op actieve wijze – daartoe uitgedaagd door het evangelie – mensen en middelen bijeenbrengen en verbinden. In het gebied waar wij leven en wonen, zijn we als kerk van Rotterdam een minderheid van de bevolking, maar als instrument van de Heer maken we werk van ons geloof en zoeken aansluiting bij alle mensen van goede wil met wie wij de samenleving van nu vormen.

Ik hoop dat dit Jaarverslag 2016 niet alleen als een terugblik wordt gelezen, maar tevens kan worden gezien als een goede basis voor de nabije toekomst, ten gunste van de voortgang van ons leven in geloof en liefde.

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

2 Jaaroverzicht 2016

Januari 2016

In 2016 wordt de actie Kerkbalans letterlijk ingeluid op 16 januari 2016. Om exact twaalf uur luiden in heel Nederland de kerkklokken. Het luiden wordt gedaan door prominente Nederlanders die hiermee aandacht vragen voor de rol van de kerk in de Nederlandse samenleving. Zo geven zij met het inluiden het startschot voor de actie. In de Maria van Jessekerk in Delft is het prof. Paul van Geest die de klokken in gang zet. Vicaris-generaal Dick Verbakel is gastheer. “Voor een parochie zijn financiën niet het hoofddoel, maar een middel om activiteiten te kunnen ontplooiën,” zegt hij, “zoals vieringen en diaconale initiatieven voor mensen die eenzaam zijn, activiteiten om het leven voor mensen wat beter te maken dan het nu soms is.” Ad Sosef is een van de consulenten Kerkbalans in het bisdom Rotterdam die parochies ondersteuning bieden bij hun actie Kerkbalans. Hij vertelt dat inkomsten dalen, maar dat er ook parochies zijn die toename laten zien van de Kerkbalans.

Kerkbalans. De actie wordt ingeluid met een startbijeenkoms.

Foto: Peter van Mulken

Op diezelfde dag komen ruim tachtig mensen bijeen voor de impulsdag 'De eenzaamheid verbreken' in de Delftse Adelbertkerk. Mgr. Van den Hende plaatst deze dag in het kader van het diocesane Laurentiusjaar en het heilig jaar van de barmhartigheid. "De mens is een sociaal wezen, in verbondenheid met God en met medemensen. Eenzaamheid staat daar haaks op", aldus de bisschop. De deelnemers maken kennis met vier projecten uit het bisdom die zich richten op de bestrijding van eenzaamheid. Na twee workshoprondes vertelt godsdienstsocioloog Theo Schepens dat 8 procent van de bevolking ernstig eenzaam is, omgerekend 1,2 miljoen mensen. Ouderen lopen percentueel de hoogste kans, maar in absolute cijfers zijn meer jongeren eenzaam. Amerikaanse onderzoeken laten zien, dat hoe hoger het kerkbezoek is, hoe minder de eenzaamheid. Godsdienst verbindt mensen. Niet alleen sociaal, maar ook geestelijk.

Op 20 januari 2016 bezoekt Mgr. Van den Hende twee zorgcentra van 'Zorgpartners' in Gouda: Savelberg en De Hanepraai. De zorg voor zieken is een van de werken van barmhartigheid. De naam Savelberg herinnert aan de Heerlense priester die eind 19e eeuw de congregatie van de Kleine Zusters van de Heilige Joseph stichtte. Zo stond hij aan de wieg van veel kerkelijke inzet door religieuzen voor zieken en ouderen. De bisschop zegent in aanwezigheid van de bewoners en hun verzorgers de ruimtes van twee verdiepingen die werden vernieuwd.

Februari 2016

Met ingang van 1 februari 2016 wordt de staf van de priesteropleiding van het bisdom Rotterdam uitgebreid. Naast rector Walter Broeders en spiritueel Michel Hagen bestaat de staf uit pastoor Rochus Franken (53) als tweede spiritueel en mevrouw Liesbeth Stalmeier (52) als studiebegeleider.

Op dinsdag 2 februari 2016 (Feest van de Opdracht van de Heer in de tempel) bestaat het bisdom 60 jaar. Hier wordt in de kring van het kapittel aandacht aan besteed met een eucharistieviering in de kathedraal en een aansluitende maaltijd. "We zijn een netwerk van gelovige mensen, meer dan een geografische of een culturele eenheid", zegt bisschop Van den Hende bij deze gelegenheid. Daarna viert het bisdom

het 60-jarig jubileum op zaterdag 6 februari. Bijna 700 mensen komen bijeen in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal voor een plechtige eucharistieviering. Mgr. Van den Hende is hoofdcelebrant. Mgr. Van Luyn concelebreert evenals kardinaal Simonis. Ruim 50 priesters concelebreren. Ook zijn er vertegenwoordigers van de overheid: de heer Smit, Commissaris van de Koning van de provincie Zuid-Holland, burgemeester Aboutaleb, minister Van der Steur namens het kabinet en de heer Franssen van de Raad van State. “We komen samen om te bidden dat de Heer ons zal blijven zegenen in wat we ten behoeve van de verkondiging van het evangelie mogen ondernemen”, vertelt vicaris-generaal Verbakel bij het openingswoord. In zijn homilie typeert de bisschop het bisdom als een ‘netwerk van liefde’ met als opdracht om te bouwen aan een beschaving van liefde in de wereld. Hij spreekt onder meer over de patroonheiligen van het bisdom en de kathedraal: de heilige diaken Laurentius en de heilige Elisabeth. “Een netwerk van liefde vormen en in Jezus’ naam bouwen aan een beschaving van liefde. Wat zouden we nog meer kunnen doen in liefde en barmhartigheid?” Die vraag krijgt een concrete vertaling in de aankondiging van de collecte voor Caritas Syrië. De aanwezigen geven gul: € 3.097.

60 jaar Bisdom Rotterdam. Een netwerk van liefde bouwt aan een beschaving van liefde.

Foto: Ramon Mangold

Op maandag 22 februari tekenen Mgr. Van den Hende en provinciaal overste Maria de la Caridad Asensio SSVM een overeenkomst inzake het apostolaat van de blauwe zusters in Den Haag. De blauwe zusters zijn sinds 1 oktober 2015 gevestigd in het klooster en de kerk van de H.

Antonius van Padua (Fluwelen Burgwal 45). De bisschop van Rotterdam en de dienaressen van de Heer en de Maagd van Matara (SSVM) gaan de overeenkomst aan voor de duur van tien jaar. De zusters zijn al sinds oktober 2009 actief in Den Haag.

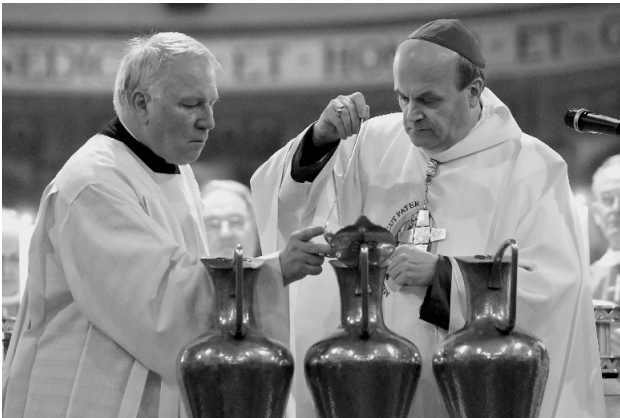
Maart 2016

Ter voorbereiding op de Goede Week komen in maart ongeveer 75 kosters bijeen in Delft en in Bodegraven. Ze gaan met elkaar in gesprek over de betekenis van de Goede Week voor het eigen geloofsleven. Er ontstaan goede gesprekken over onder meer de eigen ervaringen met gebrokenheid, lijden en weer opstaan.

Op zondag 20 maart vieren ongeveer 100 jongeren uit het bisdom Rotterdam en het bisdom Breda samen Palmzondag in de kerk van De Emmausgangers in Rotterdam. De dag staat in het teken van de WJD. Hij begint met een eucharistieviering, waarin Mgr. Van den Hende celebrant is. Na de eucharistieviering is er een korte quiz over de WJD en wordt informatie gegeven over de reis vanuit de bisdommen Rotterdam en Breda naar Polen. De bisschop geeft een catechese aan de hand van de boodschap van de paus aan de jongeren: Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. De bisschop spoort de jongeren aan: “Een jaar van barmhartigheid is een belangrijke uitnodiging om je eigen leven nog meer met het evangelie te verbinden. Waar iemand van ons Jezus opnieuw ontdekt en de barmhartigheid leert uitdragen, is dat een aanwinst voor de Kerk als geheel. Barmhartigheid ontvangen en geven. Dat hoopt de paus met ons te oefenen.” De jongeren kiezen daarna uit werkwinkels rond barmhartigheid. De bijeenkomst sluit af met eucharistische aanbidding en de gelegenheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen (het sacrament van barmhartigheid).

Op woensdag 23 maart viert het bisdom de chrismamis in HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal Rotterdam. De lezingen tijdens de dienst van het woord klinken in het Portugees, Kroatisch en Nederlands, want, aldus de bisschop: “We zijn met alle geledingen van Gods Kerk bijeen vanavond. We zijn een internationale kerk. [...] Een beschaving van liefde wordt opgebouwd door mensen van alle talen en tongen

tezamen.” De bisschop geeft aan dat het onderhouden van dat netwerk van liefde van groot belang is: thuis, in ons dagelijks leven, verbonden met medegelovigen overal ter wereld, met mensen die lijden onder oorlog en geweld, of die gebrek hebben aan voedsel of water. “Houden we elkaar zo vast dat we een netwerk zijn, waardoor we meer kunnen doen dan we nu doen? Is er solidariteit tussen parochies of zijn we op weg louter met ons eigen plan? Kunnen we elkaar dragen zoals Jezus ons draagt? Kunnen we elkaar helpen om Gods instrument te zijn met onze gaven en talenten?” De bisschop vraagt te bidden om spankracht en draagkracht voor het netwerk van liefde, om ieders eigen bijdrage en “om in uw hart ruimte te bewaren voor de noden van medegelovigen en anderen elders ter wereld.” De collecte (€ 1.533,88) is voor mensen die vervolgd en bedreigd worden, in het bijzonder voor de vele christenen in nood. Gedurende de Veertigdagentijd zamelden parochies in totaal 798 voedselpakketten in voor de lokale voedselbank. Parochianen dragen deze bij de offerande symbolisch aan. Na afloop van de viering worden de oliën en het chrisma uitgereikt aan de vertegenwoordigers van parochies en instellingen. Alle aanwezigen ontvangen het geheel vernieuwde Bisdom Magazine over 60 jaar bisdom in het heilig jaar van de barmhartigheid.

Chrismamis. Elkaar dragen zoals Jezus ons draagt en elkaar helpen om Gods instrument te zijn.

Foto: Peter van Mulken

Om vanuit de Kerk van Rotterdam een aantal van kerkelijke diaconale plekken, als centra van barmhartigheid, mogelijk te maken en te steunen, richt Mgr. Van den Hende bij gelegenheid van het heilig

jaar van barmhartigheid en het 60-jarig jubileum van het bisdom de R.K. instelling Sint Elisabeth op. De oprichting krijgt middels de formele oprichtingsacte op Witte Donderdag 24 maart zijn beslag. Witte Donderdag is de dag waarop Jezus te midden van zijn leerlingen de eucharistie en het priesterschap instelde en middels de voetwassing ook de diaconale opdracht van de naastenliefde.

April 2016

Op zondag 24 april vindt een verdiepingsbijeenkomst plaats ter voorbereiding op de WJD. Dertig jongeren brengen barmhartigheid in de praktijk door te voetballen in Oegstgeest met jonge asielzoekers die in een noodopvang verblijven in Leiden en Katwijk. De asielzoekers gaven zelf aan graag te willen voetballen en sporten, omdat hiervoor in de opvang geen voorzieningen zijn. De ontmoeting wordt afgesloten met een gebedsviering in de H. Willibrordkerk in Oegstgeest. In de gebedsviering verwijst parochievicaris Jochem van Velthoven, lid van het WJD-kernteam en priester van het bisdom Breda, naar de Jakobusbrief. Hij legt uit: “Geloven is niet enkel bidden, het is ook doen. De werken van barmhartigheid doen en goed zijn voor elkaar. En dat kan al met een potje voetbal, om de vluchtelingen een ontspannen middag te bezorgen.” Na zijn woorden steken de jongeren in gebed een kaarsje aan bij Maria, om te bidden voor de asielzoekers en voor hun eigen intenties.

Mei 2016

Bijna 600 vormelingen en begeleiders komen op zaterdag 14 mei voor de Vuurdoop naar de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal in Rotterdam. Mgr. van den Hende heet iedereen welkom en leest het Pinksterverhaal voor uit de Handelingen 2. Hij wijst de jongeren erop dat het sacrament van het vormsel de opdracht inhoudt om je geloof in praktijk te brengen. Daarna verspreiden die zich over de kathedraal en de nabij gelegen school en volgen ze workshops. De Vuurdoop 2016 heeft bijzondere aandacht voor diaconale onderwerpen, zoals M25, de Voedselbank en de opvang van asielzoekers. Juist het heilig jaar van barmhartigheid roept op om de werken van barmhartigheid in te oefenen. Aan het eind van de Vuurdoop wordt de Vuurdooptrofee uitgereikt

aan de vormselgroep die het beste couplet heeft geschreven voor het Vuurdooplied. Dit jaar is de vormselgroep uit Zoetermeer de winnaar.

Op zaterdag 21 mei vindt de kerktoetredersdag plaats in de basiliek van de H. Liduina in Schiedam. Mgr. Van den Hende is hoofdcelebrant in de eucharistieviering. Vicaris Henri Egging, rector van de basiliek, en pastoor Tjeerd Visser concelebreren. Diaken Iwan Osseweijer is diaken van dienst. De kathedrale Laurentius en Elisabeth Cantorij verzorgt de gezangen. Voorafgaand aan de viering geeft een van de kerktoetreders een getuigenis. De gezamenlijke lunch wordt verzorgd door vrijwilligers van de basiliek. Tot slot is er een bezichtiging van de kerk. De basiliek in Schiedam ontvangt dit jaar veel extra pelgrims vanwege de heilige deur die er is geopend gedurende het heilig jaar van de barmhartigheid.

Op zaterdag 28 mei wijdt Mgr. Van den Hende door handoplegging en gebed Boris Plavčić tot priester voor het bisdom Rotterdam. De wijding vindt plaats tijdens een eucharistieviering in de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal. Priesters uit het bisdom Rotterdam en daarbuiten concelebreren en 700 gelovigen nemen deel aan de wijdingsplechtigheid.

Priesterwijding.
*Mgr. Van den Hende wijdt
Boris Plavčić tot priester
voor het bisdom Rotterdam.*

Foto: Peter van Mulken

“We zijn onze Heer dankbaar dat Hij je hart heeft geraakt”, zegt vicaris-generaal Verbakel tot Boris: “Je routekaart naar vandaag is mede

hier in deze kerk geboren te midden van de Kroatische parochie die hier al vele jaren onderdak heeft.” In zijn homilie preekt de bisschop: “Je mag het netwerk van liefde steeds meer versterken als priester door het vieren van het sacrament van de eucharistie (bron en hoogtepunt), door het schenken van vergeving in het sacrament van boete en verzoening. En je mag verkondigen en steeds weer uitleggen waar het om gaat. Met je hart uitzingen wie God is. En leiding geven in de gemeenschap van de Kerk, want een netwerk kan ook in de war raken. Als priester mag je de gemeenschap van de Kerk heiligen, het geloof verkondigen, zodat de gelovigen weten dat het valt of staat met Christus, en het volk van God leiden door de kracht van de Goede Herder.” De collecte wordt speciaal gehouden voor Caritas Jordanië. In Jordanië leeft ruim 86 procent van de Syrische vluchtelingen onder de armoedegrens. Onder hen zijn vele christenen. De collecte tijdens de wijdingsviering in de kathedraal brengt € 2.055,46 op.

Juni 2016

Op zaterdag 4 juni, bij de start van het bedevaartseizoen, luiden voor de eerste maal de klokken in de nieuwe klokkentoren in Brielle. Het Heiligdom had eerder geen kerkklokken. De drie nieuwe klokken hebben de namen Maria, Martinus (de eerste bisschop van Rotterdam) en Paulus (naar paus Paulus VI). De klokken komen van de H. Jacobuskerk in Oude Wetering, die aan de eredienst is onttrokken. Parochianen van deze kerk zijn samen met een van hun parochiekoren aanwezig. Na de zegening van de klokken, wordt de eucharistie gevierd. Mgr. Van den Hende is hoofdcelebrant. Na de aansluitende lunch houdt pater L.M. van Ulden ofm, een lezing. Hij is een bevlogen kenner op het terrein van kerkklokken en zegt: “Laten we niet vergeten dat klokken, zoals vandaag gezegend hier in Brielle, de kerk verbinden met de omgeving.”

Bijna zestig bestuurders van caritasinstellingen en diaconale vrijwilligers nemen op zaterdag 11 juni deel aan de jaarlijkse Projectentocht van de DCI (Diocesane Caritas Instelling) rond de vluchtelingenopvang. 's Ochtends zijn de deelnemers bij het interkerkelijk diaconaal centrum De Bakkerij in Leiden. Vanwege een tijdelijke noodopvang in Leiden organiseerde men veel extra activiteiten, zoals een bliksemac-

tie voor telefoonkaarten, samen koken, taallessen en een kofferactie. 's Middags volgt een bezoek aan het asielzoekerscentrum (AZC) in Katwijk. Locatiemanager Marijke Klaassens licht de gang van zaken toe op zowel de gezinslocatie als het reguliere AZC. Burgemeester Jos Wienen gaat in op de betrokkenheid van de gemeente bij het AZC. Zo maken de deelnemers aan de Projectentocht kennis met verschillende invalshoeken en aspecten van de vluchtelingenopvang. Een aantal is hier juist op af gekomen, omdat in het najaar een AZC wordt geopend in de eigen gemeente, of omdat de kerken meer werk willen maken van de begeleiding van statushouders.

Nieuwe klokkentoren.
Op 4 juni luiden in Brielle de eerste keer de klokken in de nieuwe klokkentoren.

Foto: Peter van Mulken

Op zaterdag 11 juni vindt in Nootdorp de eerste bijeenkomst plaats van de diocesane werkgroep huwelijk en gezin in het bisdom Rotterdam. De werkgroep werd opgericht in het verlengde van de twee bisschoppensynodes in Rome over huwelijk en gezin (oktober 2014 en oktober 2015) en in het licht van uitwisseling en gesprekken in de Priesterraad. Voorzitter van de werkgroep en gespreksleider is pastoor Tjeerd Visser. Ongeveer vijftig deelnemers (pastorale beroepskrachten en vrijwilligers, waaronder echtparen) laten zich informeren over Marriage Course. Mgr. Van den Hende onderstreept dat het leven als gehuwden een roeping is en het belang van parochies die katholieke echtparen steunen in hun huwelijk, zowel bij de voorbereiding op de viering van de huwelijksluiting als daarna.

Juli 2016

Tijdens de Nationale Bedevaart Brielle opent Mgr. Van den Hende op zaterdag 9 juli in het bijzijn van ongeveer 1.100 pelgrims een heilige deur in het heiligdom van de HH. Martelaren van Gorcum. De heilige deur is gedurende het bedevaartseizoen geopend (9 juli - 10 september) vanwege het heilig jaar van barmhartigheid. “Op het eerste gezicht is er hier geen teken van barmhartigheid te bekennen”, zegt Mgr. Van den Hende in zijn homilie. “Maar als we ons verdiepen in het leven van de martelaren, zoals is opgeschreven hoe hun laatste dagen zijn vergaan, dan zijn er in die laatste dagen vele werken van barmhartigheid te bespeuren. Niet direct de lichamelijke werken van barmhartigheid, zoals de hongerigen eten geven, de dorstigen drinken en de naakten kleden. Maar wel de geestelijke werken van barmhartigheid.” De bisschop preekt over de steun en troost die ze elkaar hebben geboden en het onrecht dat ze hebben verdragen omwille van Jezus. In de voorbede wordt gebeden voor mensen die nu worden vervolgd om hun geloof. De bisschop zegent de bedevaartkaars die het hele seizoen zal branden en steekt deze aan. Daarna worden de pelgrims in de collecte gevraagd om hun gaven te geven voor de instandhouding van het bedevaartsoord en voor vluchtelingen die in nood zijn. Zo wordt de deelname aan de collecte een uiting van barmhartigheid. De opbrengst is € 3.400. In de middag bidden de pelgrims het rozenkransgebed. Tegelijkertijd spreekt de bisschop in de tent naast de kerk met jongeren over de werken van barmhartigheid. De Nationale Bedevaart wordt afgesloten met het bidden van de kruisweg en een vesperviering met sacramentsprocessie en pelgrimszegen.

Met ingang van het studiejaar 2016-2017 volgen voltijds priesterstudenten van het aartsbisdom Utrecht, het bisdom Breda en het bisdom Rotterdam naast hun reguliere colleges een gezamenlijk vormingsprogramma, waar het gaat om de priesterlijke en pastorale vorming en de priesterlijke spiritualiteit. De priesteropleidingen maken dit in juli bekend. De priesteropleidingen van de betrokken bisdommen zijn: het Ariënsinstituut (Aartsbisdom Utrecht), Centrum Vronesteyn (Bisdom Rotterdam), het Antoniushuis (Bisdom Breda).

17 juli - 2 augustus (Wereldjongerendagen)

Op zondag 17 juli verzamelen de deelnemers aan de WJD zich 's ochtends vroeg in Den Haag bij het Kyocera Stadion voor de start van de WJD-reis 'Let's go: Weg van Barmhartigheid'. Rector Walter Broeders heet alle deelnemers van harte welkom, en ouders en begeleiders, broers en zussen en ook mensen van het bisdom die komen uitzwaaien. Nadat Mgr. Van den Hende de reiszegen heeft gegeven en er samen is gebeden, vertrekken de drie bussen met in totaal 183 deelnemers en begeleiders.

Ruim twee weken zijn de jongeren samen op pad. In Krakau bezoeken ze onder meer het heiligdom van Johannes Paulus II, die in 1984 het initiatief nam tot de WJD. Het is de dag dat in Frankrijk de priester Jacques Hamel (86) vermoord wordt, terwijl hij de eucharistie viert. Ook paus Johannes Paulus II had te maken met geweld: de aanslag op de paus op het Sint Pieters plein. De paus bezocht later de man die hem wilde doodschieten. Hij liet zien dat onze reactie als christen ingegeven moet worden door barmhartigheid. Mgr. Van den Hende: "Dit maakt barmhartigheid niet tot een slappe houding en een naïef antwoord, maar het is juist hard werken om van binnenuit steeds weer te kiezen voor de liefde van Christus die ons als opdracht gegeven is. De Heer zegt immers: blijft in mijn liefde (Johannes 15, 9-17)."

In Krakau volgen de jongeren een serie van drie catecheses door de Nederlandse bisschoppen. Ze spreken erover in deelgroepen. Daarna is het hoogtepunt van de WJD de ontmoeting met paus Franciscus op Campus Misericordiae op zaterdag 30 en zondag 31 juli. De paus waarschuwt: "Wees niet zo'n jongere die in zijn luie bank blijft hangen, maar wees actief," zegt de paus. Geloof is op weg gaan met een open hart en risico's durven nemen. Kortom, ga niet te vroeg al met 'pensioen'.

Op maandag 1 augustus komen de jongeren van de reis 'Let's go!' nog eenmaal samen in de catechesekerk voor het vieren van de eucharistie. Rector Walter Broeders, voorzitter van het kernteam, preekt met een verwijzing naar de afbeelding van de goddelijke barmhartigheid ('Jezus, ik vertrouw op U'): "Ik hoop dat wij, op Christus vertrouwend,

ontdekken wat God voor ons in petto heeft, onze roeping. Verbonden met elkaar in vriendschap in een netwerk van liefde, op school, thuis, op sport, of waar je ook mag zijn. Misschien je voorbereidend op een huwelijk, of op een binding aan de Kerk als priester, diaken of religieus. God roept jullie, antwoord in alle oprechtheid. Eén ding wens ik jullie nog aan het eind van deze reis. Ga ook met heel veel zelfvertrouwen. We mogen in goed vertrouwen op weg gaan. Zelfstandige mensen, stevig staand in het geloof in Christus en zo instrument in Gods handen. Ga die weg en beschouw dit alles als een vrucht van deze reis. Voor vandaag, voor morgen, voor alle dagen van je leven.”

Wereldjongerendagen.
De WJD waren een hoogtepunt in het heilig jaar van de barmhartigheid.

Foto: Ramon Mangold

Augustus 2016

Op zondag 21 augustus opent Mgr. Van den Hende een heilige deur in de kerk van de heilige Jeroen in Noordwijk. De deur is open tijdens de bedevaartsdagen: 21 augustus - 4 september. Deze dagen staan in het kader van het jaar van de barmhartigheid. Elke ochtend is er een eucharistieviering met aansluitend gelegenheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Ook worden er de ‘Zeven Werken van Barmhartigheid’, geschilderd door de Noordwijkse kunstenaar Daniël Tavenier, tentoongesteld. De opening van de heilige deur wordt voorafgegaan door de Jeroensommegang.

September 2016

In het Geloofsgesprek op zondagochtend 4 september, de dag van de heiligverklaring van moeder Teresa in Rome, spreekt zr. Petra Koeckhoven m.c. over moeder Teresa en het werk van de congregatie. De zusters van Moeder Teresa (Missionaries of Charity) hebben twee vestigingen in Nederland, één in Amsterdam en één in Rotterdam. Zuster Petra is lid van de gemeenschap in Rotterdam. De heiligverklaring van moeder Teresa is een van de hoogtepunten van het heilig jaar van barmhartigheid. Op vrijdag 9 september is Mgr. Van den Hende op uitnodiging van de zusters van moeder Teresa hoofdclebrant in de kathedraal in een speciale eucharistieviering bij gelegenheid van de heiligverklaring. Plebaan Chris Bergs van de kathedraal en enkele priesters concelebreren in de viering. Ruim 300 gelovigen namen deel aan de plechtigheid. Het beeld van moeder Teresa, dat altijd achterin de kerk staat, is voor de gelegenheid voor in de kerk op het priesterkoor geplaatst en versierd met grote bossen bloemen. Ook is voor op het priesterkoor een relikwie geplaatst van de heilige moeder Teresa van Calcutta. Tijdens de viering spreekt zr. Petra Koeckhoven m.c. de voorbede uit. Heel bijzonder is daarin aandacht voor mensen die eenzaam zijn, gezinnen waar verdeeldheid is en onbegrip en voor alle mensen die zonder liefde zijn gestorven.

Heiligverklaring. De heiligverklaring van moeder Teresa in het heilig jaar van de barmhartigheid.

Foto: Ramon Mangold

Op donderdag 8 september opent Centrum Vronesteyn het nieuwe studiejaar 2016-2017 voor de priesterstudenten en diakenstudenten van het bisdom Rotterdam. In de eucharistieviering in de H. Martinuskerk is Mgr. Van den Hende hoofdcelebrant. Rector Broeders en andere leden van de staf concelebreren. Tijdens de eucharistie spreekt priesterstudent Eli Stok de geloofsbelijdenis en de eed van trouw uit, voorafgaand aan zijn diakenwijding op zaterdag 1 oktober. Bij de start van het studiejaar zijn er 8 priesterstudenten en 7 diakenkandidaten voor het bisdom Rotterdam.

Zaterdag 17 september zijn honderddertig misdienaars en acolieten bijeen in de kerk OLV Onbevlekt Ontvangen te Den Haag voor de vijfde diocesane misdienaarsdag. De dag begint met een muzikale opening door Jongerenkoor Onderweg uit Papendrecht. Zo wordt de muziek voor de eucharistieviering al ingestudeerd. De deelnemers worden naar leeftijd ingedeeld en volgen een eigen programma. Voor de jongste misdienaars is er een speurtocht in de kerk. De misdienaars van dertien tot vijftien jaar volgen een workshop over liturgische voorwerpen en testen hun kennis in het spel 'Kerk en Co'. De oudste misdienaars en acolieten volgen een workshop bibliodrama over de patroonheilige van het bisdom Rotterdam, de heilige diaken Laurentius. De misdienaarsdag wordt afgesloten met een eucharistieviering, waarin vicaris-generaal Tjeerd Visser celebreert. Jongens en meisjes uit Den Haag dienen in deze viering. De overige misdienaars zitten met hun togen aan in de kerk. Vicaris-generaal Visser bemoedigt de misdienaars en acolieten, hij bedankt ze voor hun inzet en daagt ze uit om zich ook buiten hun taak in de kerk in te zetten voor God, door te bidden, in de Bijbel te lezen en hun naasten lief te hebben.

Op dinsdag 27 september bezoekt Mgr. Van den Hende zorginstelling voor mensen met een beperking 'Ipse de Bruggen' in Nieuwveen in het Groene Hart. Emile Boleij, bisschoppelijk gedelegeerde voor de zorg, vergezelt de bisschop. Op deze locatie in Nieuwveen wonen zo'n 500 mensen met een verstandelijke en/of meervoudige beperking. De bisschop ontmoet vrijwilligers en bewoners en spreekt met de voorzitter van de raad van bestuur en medewerkers. De wortels van de locatie in Nieuwveen gaan terug op de zusters Ursulinnen van Bergen. Zij startten in 1935 een schoolinternaat voor licht zwakzinnige kinderen.

Later fuseerde de instelling met de protestantse Jozef Stichting. Er is een groot netwerk rond de bewoners, variërend van familieleden en vrijwilligers uit het dorp tot oud-medewerkers.

Oktober 2016

“Het ambt van diaken is onmisbaar om Jezus Dienaar steeds voor ogen te houden in de gemeenschap van de Kerk. En als je over enige tijd priester wordt gewijd, blijft zijn dienende liefde de rode draad. De Kerk is een netwerk van geloof en liefde, waar niet alleen de wederkerigheid met Christus gestalte krijgt, maar ook de wederkerigheid met elkaar.” Dit zegt Mgr. Van den Hende op zaterdag 1 oktober in de eucharistieviering waarin hij Eli Stok (26) tot diaken wijdt. Ruim 500 mensen zijn naar de HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal gekomen, in Rotterdam. Onder hen ook een grote groep leeftijdsgenoten van Eli: WJD'ers, studiegenoten en jongeren uit zijn stageparochie.

Diakenwijding. Mgr. Van den Hende wijdt Eli Stok tot transeunt diaken.

Foto: Peter van Mulken

In de ontmoetingsruimte bij de Church of Our Saviour (Den Haag) organiseert het bisdom op woensdagavond 5 oktober een bijeenkomst over geldwerving en de ledenadministratie voor ongeveer 90 deelnemers. Mgr. Van den Hende houdt de eerste inleiding. Daarnaast spreekt prof. dr. René Bekkers (www.gevenin nederland.nl). Tussendoor wordt informatie gegeven over de stand van zaken rond Sila. Mgr. Van den Hende: “Jezus zegt: Ik ben de goede herder, Ik ken de mijnen

en zij kennen Mij. Dat zegt iets over zijn gezindheid. We zijn geen anonieme personen, maar mensen met een naam en een gezicht. En met een postcode.” Prof. dr. René Bekkers spreekt over het geefgedrag in Nederland. Hij schetst de ontwikkeling in nalatenschappen en adviseert hier speciale aandacht voor te hebben. In toenemende mate gaat een deel van nalatenschappen ook naar goede doelen. Daarna houdt kerkbalansconsulent Ad Sosef een pleidooi voor de actie Kerkbalans. Zijn verhaal wordt afgewisseld met voorbeelden uit parochies, die de betrokkenen zelf vertellen. De actie Kerkbalans is een leerproces. Alleen door initiatieven te nemen, merk je wat werkt en wat niet. Ad Sosef: “Belangrijk is dat je actief bent het hele jaar door. Blijf in beweging.”

Op zondag 9 oktober komen ruim 100 jongeren, deelgropleiders en het WJD-kernteam bijeen in Rijswijk voor de WJD-reünie. De reünie is de start van het nieuwe Tour of Faith seizoen. Het kernteam kiest als thema voor de reünie: in beweging komen. Twee jongeren vertellen wat voor hen het hoogtepunt was van de WJD. Voor een jongere uit Bergen op Zoom was dit de avond van barmhartigheid. Een jongere uit Den Haag vertelt hoe ze tijdens de WJD haar weg van barmhartigheid oefende en dat ook wil volhouden. De woorden van paus Franciscus staan haar in het geheugen gegrift: “Ik wil niet op de bank hangen. Ik wil van positieve betekenis zijn in deze wereld. Dus: schoenen aan, veters strikken en gaan!” Mgr. Van den Hende werkt het thema uit in een korte inleiding. Daarna gaan de deelnemers in hun deelgroepen in gesprek. Later in de middag vieren de jongeren de eucharistie in de nabijgelegen Heilige Bonifatiuskerk.

Van 15 oktober tot en met 22 oktober zijn de staf van de priesteropleidingen en de priesterstudenten van de bisdommen Breda, Rotterdam en Utrecht op bedevaart naar Rome. De seminaristen vieren de eucharistie op bijzondere plekken, zoals bij het graf van Petrus in de Sint Pieter. Op de allereerste dag van de bedevaart trekt de groep naar de Sint Pieter en gaat deze binnen door de heilige deur. Op woensdag 19 oktober nemen ze deel aan de algemene audiëntie en gaan ze samen met paus Franciscus op de foto.

November 2016

In de Week van het Katholiek Onderwijs (7-11 november 2016) verspreidt het bisdom Rotterdam een gebed voor het onderwijs. De gebedskaart wordt toegestuurd aan de parochies in het bisdom Rotterdam. “De laatste jaren wordt op veel plaatsen meer contact gezocht door scholen en parochies”, geeft Liesbeth Stalmeier aan, bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs. “Een van de manieren waarop je met elkaar verbonden kunt zijn is het gebed. Met de woorden van deze kaart kunnen parochies bidden voor de scholen in de buurt.” Het gebed is voor kinderen en jongeren die bouwen aan hun toekomst, voor mannen en vrouwen die werken in het onderwijs en voor bezielde en zelfbewust onderwijs in verbondenheid met de katholieke geloofsgemeenschap.

Het katholiek sociaal denken (de katholieke sociale leer) betekent in en vanuit de Kerk een inspirerende kracht in de samenleving. Daarom start Mgr. Van den Hende de Laurentiusconferentie in het bisdom Rotterdam. De eerste bijeenkomst, met als thema kinderen en armoede, vindt plaats op vrijdag 11 november in Den Haag in de ruimtes bij het klooster en de kerk van de H. Antonius van Padua (Fluwelen Burgwal).

Laurentiusconferentie.
Gesprekken over de betekenis van het katholiek sociaal denken.

Foto: Ramon Mangold

Deelnemers aan deze eerste Laurentiusconferentie zijn mensen uit het onderwijs, maatschappelijke instanties, de gemeente Den Haag

en de Kerk. Naast de deelnemers waren enkele genodigden publiek. Zij nemen deel aan het gesprek na afloop. Gespreksleider is Liesbeth Stalmeier, bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs. Nadat Mgr. Van den Hende het nieuwe initiatief heeft toegelicht, gaan de deelnemers in vier rondes in gesprek. De formule maakt het mogelijk dat verschillende perspectieven en visies aan bod komen in een positieve sfeer en vanuit een gedeelde zorg.

Op zondag 20 november sluit paus Franciscus in Rome het heilig jaar van de barmhartigheid (8 december 2015 - 20 november 2016) af. Op diezelfde dag sluit Mgr. Van den Hende de heilige deur in het bisdom Rotterdam. Het gehele heilig jaar van barmhartigheid was een heilige deur geopend in de basiliek van de heilige Liduina en Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans te Schiedam. De deur werd geopend op zondag 13 december 2015. Daarnaast waren er heilige deuren in de bedevaartkerk van Brielle gedurende het bedevaartseizoen (9 juli - 10 september) en in de kerk van de heilige Jeroen in Noordwijk (21 augustus - 4 september). De bisschop bedankt de groep van trouwe vrijwilligers die in het heilig jaar de basiliek van Schiedam gastvrij openstelden en die van harte de pelgrims ontvingen. Omdat de boodschap van barmhartigheid ook na de afsluiting van het heilig jaar actueel en relevant blijft, wordt in november een gebedskaart samen met een poster verspreid via de kerkgebouwen en diaconale centra, onder religieuzen en deelnemers aan de Wereldjongerendagen.

Op woensdag 23 november vindt 's middags in Delft in de H. Adelbertkerk een bijeenkomst plaats voor pastorale beroepskrachten rond het nieuwe Onze Vader. De bisschop houdt een korte inleiding en onder begeleiding van medewerker liturgie en kerkmuziek Richard Bot en begeleid op het orgel door Marc Schaap, medewerker kerkmuziek, maken priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers zich al zingend de nieuwe vertaling van het Onze Vader eigen. De nieuwe vertaling van het Onze Vader wordt met ingang van de Advent (27 november) ingevoerd in Nederland en Vlaanderen.

December 2016

Op zondag 11 december 2016 zijn parochievicaris Ad van der Helm en pastoor Dick van Klaveren te gast in het Geloofsgesprek. Zij blikken terug op de mediavieringen die zij de afgelopen jaren verzorgden vanuit de kerk H. Jacobus de Meerdere (Den Haag) en de St.-Willibrorduskerk (Bodegraven). Zij spreken over geloof en de Kerk in deze tijd. Het is zeven jaar geleden dat Omroep RKK de mediavieringen verplaatste van één centrale plek in het land naar de bisdommen. Met ingang van 2017 worden de zondagse eucharistievieringen vanuit het bisdom Rotterdam verzorgd door pastoor Jack Glas vanuit de Petruskerk in Roelofarendsveen, onderdeel van de parochiefederatie HH. Clara en Franciscus.

3 Financiën

Het wezen van de Kerk drukt zich uit in de drievoudige opdracht van verkondiging van het woord van God, de viering van de sacramenten en het dienstwerk van de liefde. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gelovigen om voldoende middelen bijeen te brengen opdat de Kerk haar zending in onze tijd kan blijven vervullen.

De Kerk van Rotterdam is geroepen om die drievoudige opdracht heel concreet in haar gebied (grotendeels samenvallend met de provincie Zuid-Holland) te vervullen. Zowel op het niveau van parochies als op het niveau van de diocesane curie geldt dat hiervoor faciliteiten beschikbaar moeten zijn en dat een zorgvuldig beheer van de middelen nodig is.

De activiteiten van Bisdom Rotterdam stonden in het kalenderjaar 2016 in het teken van de viering van het 60-jarig jubileum van het bisdom (2 februari 1956 - 2 februari 2016) en het heilig jaar van de barmhartigheid, dat door paus Franciscus werd uitgeroepen (8 december 2015 - 20 november 2016).

Mr J.C.G.M. Bakker
Algemeen econoom

Financiële gegevens 2016

Algemeen

De hierna opgenomen financiële gegevens zijn ontleend aan de (geconsolideerde) jaarrekening 2016 van Bisdom Rotterdam. Deze jaarrekening is door de Raad voor Economische Aangelegenheden (REA) en door het Hoogwaardig Kathedraal Kapittel op respectievelijk 15 en 17 mei goedgekeurd en vervolgens door de bisschop op 22 mei 2017 ondertekend; bij deze jaarrekening is door de controlerend accountant PricewaterhouseCoopers gedateerd 30 mei 2017 een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Opgemerkt zij dat de hierna opgenomen financiële gegevens niet alle toelichtingen en specificaties bevatten die op grond van de hierna onder 'Uitgangspunten' genoemde richtlijn zijn vereist. Deze gegevens kunnen derhalve niet in de plaats treden van de (gecontroleerde) jaarrekening 2016 van Bisdom Rotterdam.

Uitgangspunten

De jaarrekening van Bisdom Rotterdam wordt opgesteld in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisatie zonder winststreven', uitgegeven door de Raad voor de jaarverslaggeving.

Het boekjaar van het bisdom is gelijk aan het kalenderjaar. De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Activa en passiva worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van eventuele afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur van die activa of noodzakelijk geachte voorzieningen; de onder de beleggingen opgenomen effecten worden gewaardeerd tegen de beurskoers per balansdatum. In het boekjaar hebben zich geen bijzondere waardeverminderingen voorgedaan. De baten omvatten de opbrengsten uit afdrachten van paro-

chies, giften, opbrengsten uit nalatenschappen en overige baten en worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Erfenissen en legaten worden in het resultaat verantwoord zodra het in hoge mate waarschijnlijk is dat de desbetreffende erfenissen en legaten worden ontvangen. De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Activa uit hoofde van zorgplicht

Bisdom Rotterdam heeft een zorgplicht ('sustentatio honesta') jegens bepaalde personen en instellingen. Uit hoofde van deze zorgplicht is een aantal panden aangekocht en zijn leningen verstrekt. De met deze activa verbonden kosten en opbrengsten worden in de staat van baten en lasten afzonderlijk gepresenteerd.

Resultaat en financiële positie

Het boekjaar 2016 is afgesloten met een tekort van € 66.730 (2015: € 19.355 overschot). Het saldo van baten en lasten vóór resultaat uit beleggingen is in 2016 afgerond € 450.000 minder negatief dan in 2015; daar staat tegenover dat het resultaat uit beleggingen als gevolg van een slechter beursklimaat daalde met afgerond € 536.000. Per saldo is het resultaat over 2016 afgerond € 86.000 lager dan over 2015.

Het eigen vermogen van het bisdom is vrijwel gelijk gebleven. Een vermogen in de thans bestaande omvang wordt naar de huidige inzichten noodzakelijk geacht om een voldoende solide basis te hebben voor de activiteiten van het bisdom. De financiële ontwikkeling waarbij opbrengsten een dalende tendens vertonen, niet alleen bij het bisdom, maar ook bij de parochies binnen het bisdom, vraagt naast een stringente kostenbeheersing, ook om een blijvende aandacht en inzet voor de actie Kerkbalans.

Geconsolideerde balans per 31 december 2016

(na resultaatbestemming)

	31 december 2016		31 december 2015	
	€	€	€	€
<i>ACTIVA</i>				
Vaste activa				
Materieel	2.077.098		2.110.216	
Zorgplicht	10.146.305		11.177.780	
Beleggingen	33.005.122		33.661.625	
		45.228.525		46.949.621
Vlottende activa				
Vorderingen	2.028.591		954.103	
Liquide middelen	3.875.191		3.938.670	
		5.903.782		4.892.773
TOTAAL ACTIVA		51.132.307		51.842.394
<i>PASSIVA en EIGEN VERMOGEN</i>				
Eigen vermogen				
Algemeen Beheer	40.462.893		40.693.850	
Bestemmingsreserves	1.058.681		893.569	
Bestemmingsfondsen	851.841		881.614	
		42.373.415		42.469.033
Voorzieningen		1.553.267		2.176.677
Langlopende schulden		194.805		737.293
Kortlopende schulden				
Deposito's	5.458.347		5.165.102	
Overige	1.552.473		1.294.289	
		7.010.820		6.459.391
TOTAAL PASSIVA EN EIGEN VERMOGEN		51.132.307		51.842.394

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2015

	2016		2015	
	€	€	€	€
<i>BATEN</i>				
Afdrachten, nalatenschappen en bijdragen	2.872.909		3.919.735	
Activa zorgplicht	518.388		580.816	
Overige baten	<u>1.016.028</u>		<u>188.047</u>	
Totaal baten		4.407.325		4.688.598
<i>LASTEN</i>				
Ambtsdragers en personeel	2.393.636		2.953.548	
Bedrijfskosten	1.401.340		1.197.673	
Activa zorgplicht	877.501		1.015.720	
Bijdragen en overige lasten	1.094.243		1.320.915	
Afschrijvingen	<u>133.585</u>		<u>144.491</u>	
Totaal lasten		<u>5.900.305</u>		<u>6.632.347</u>
SALDO BATEN EN LASTEN		-1.492.980		-1.943.749
Resultaat beleggingen		<u>1.426.250</u>		<u>1.963.104</u>
RESULTAAT BOEKJAAR		<u>-66.730</u>		<u>19.355</u>

4 Kerncijfers bisdom Rotterdam

Hieronder zijn de kerncijfers opgenomen van het kerkbezoek en de sacramentenbediening in het bisdom Rotterdam. Ook is informatie opgenomen over het aantal priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers die werkzaam zijn in parochies in het bisdom.

De onderstaande tabel bevat cijfers over de deelname aan het kerkelijk leven in het bisdom Rotterdam in de jaren 2005, 2010 en 2015, en het aantal parochies op 31 december van het aangegeven jaar. Op deze manier is een vergelijking mogelijk tussen de verschillende jaren.

	2005	2010	2015	verschil 2005 - 2015	
Aantal parochianen	537.000	513.000	487.000	-50.000	-9,3%
Doopsel	3.395	2.605	1.630	-1.765	-52,0%
Eerste Communie	3.350	2.850	1.870	-1.480	-44,2%
Vormsel	2.295	1.750	950	-1.345	-58,6%
Huwelijk	510	380	255	-255	-50,0%
Uitvaart	3.410	2.670	1.510	-1.900	-55,7%
Kerkgangers	40.610 (7,6%)	33.800 (6,6%)	28.100 (5,8%)	-12.510	-30,8%
Vrijwilligers	31.300 (incl. 11.700 koorleden)	27.700 (incl. 10.400 koorleden)	24.700	-6.600	-21,1%
Parochies	151 (zielzorg- eenheden)	145 (Incl. 54 territoriaal allochtone gemeen- schappen van migranten)	72	-79	-52,3%

(Bron: Kaski)

In 2015 waren er 168 kerkgebouwen.

(Bron: Naamlijst 2016)

Pastorale beroepskrachten

Priesters werkzaam in parochies	63
Diakens werkzaam in parochies	19
Pastoraal werkers (m/v) werkzaam in parochies	31

En enige tientallen pastorale beroepskrachten in de categoriale pastoraal (ziekenhuizen, zorginstellingen en gevangenissen).

(Cijfers per 1 januari 2017, bron: www.bisdomrotterdam.nl)

Vronesteyn

Bij de start van het studiejaar 2016-2017 op Vronesteyn, centrum voor priesteropleiding en diakenopleiding, waren er 8 priesterstudenten en 7 diakenkandidaten voor het bisdom Rotterdam. De studenten zijn verbonden met verschillende opleidingsinstellingen:

- 3 priesterstudenten en 7 diakenstudenten: seminarie Bovendonk te Hoeven
- 3 priesterstudenten: te Utrecht
- 1 priesterstudent is gestart met een oriëntatiejaar
- 1 priesterstudent heeft zijn studie en vorming afgerond en bereidt zich voor op de diakenwijding.

5 Prognose pastorale beroeps- krachten parochiepastoraat 2020

De Kerk van Rotterdam is geroepen om het geloof te verkondigen en de liturgie te vieren én mensen middels diaconale activiteiten in aanraking te brengen met de liefde van Christus. Hiervoor is een netwerk nodig van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers in pastorale teams, verspreid over het hele bisdom. Vanuit de zorg voor de goede verdeling van de beschikbare mensen is de ‘Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 2020’ opgesteld.

De prognose tot 2020 volgt op de eerdere prognose, die onderdeel was van het traject Samenwerking Geboden (SG). Deze prognose van destijds komt bijna overeen met de feitelijke gegevens van 2015. In 2016 is een nieuwe prognose opgesteld. Deze werd in februari 2017 besproken met de moderatoren van de pastorale teams van het vicariaat Rotterdam en het vicariaat Den Haag.

In het overzicht zijn de territoriale parochies opgenomen in 23 zogeheten ‘toewijzingsgebieden’ (‘clusters’ genoemd in SG). Hieraan worden pastorale beroepskrachten verbonden, op basis van het aantal parochianen en het totaal aantal beschikbare priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers. Bij benoemingen worden door het bisdom overigens ook de financiën van parochies meegewogen.

De ‘Prognose 2020’ is leidraad voor het bisdom waar het gaat om het doen van benoemingen voor het parochiepastoraat. Het zijn ook de kaders waar parochies rekening mee moeten houden als het gaat om pastorale plannen en parochiefinanciën.

Het is een reële prognose. Er zijn echter factoren die het beschikbare aantal pastorale beroepskrachten kunnen beïnvloeden. Het kan zijn dat iets meer of minder pastorale beroepskrachten de komende jaren uitstromen. Het kan ook zijn dat iets meer of minder nieuwe mensen instromen. Daarom is gerekend met een zekere bandbreedte.

Het is een prognose. Dat wil zeggen dat het bisdom verwacht in 2020 toegegroeid te zijn naar deze verdeling van beroepskrachten in de territoriale parochies.

70% van de pastorale beroepskrachten, werkzaam in parochies in het bisdom Rotterdam, bestaat uit gewijde bedienaren. Dat is belangrijk om in de parochies de sacramenten te kunnen bedienen. De verkondiging van het woord, de viering van de sacramenten en het dienstwerk van de liefde maken deel uit van de ene zending die Christus aan de Kerk heeft toevertrouwd. Ook in de komende jaren mag de Kerk van Rotterdam deze opdracht met hart en ziel vervullen en met vertrouwen.

De 'Prognose pastorale beroepskrachten parochiepastoraat 2020' wordt voor belangstellenden ook op de website van het bisdom geplaatst bij de kerngegevens. De kerngegevens vindt u op de vernieuwde website in het groene menu met informatiepagina's onder 'bisdom Rotterdam'.

Aantal parochianen per parochie met categorie

Nr.	Naam toewijzingsgebied	Aantal parochies	Aantal parochianen	Categorie
1	St. Christoffel	1	22.928	C
2	Christus Koning	1	24.918	C
3	De Goede Herder	1	16.920	B
4	H. Nicolaas Pieck en gezellen	1	17.210	B
5	H. Teresia van Avila	1	18.982	B
6	De Heilige Familie	1	7.699	A
7	Driestromenland - Federatie	2	7.994	A
8	H. Maria Magdalena - federatie + MC	6	17.810	B
9	St. Franciscus tussen duin en tuin	10 (+ Maasdijk)	35.629	D
10	Rotterdam rechter Maasoever - Federatie	4	28.762	C
11	St. Ursula en OLV van Sion - Cluster	2	21.116	C
12	H. Augustinus	1	19.987	B
13	St. Jan de Doper	1	19.871	B
14	St. Maarten	1	27.737	C
15	Maria Sterre der Zee	1	28.686	C
16	H. Nicolaas	1	25.272	C
17	Pax Christi / St. Barnabas / St. Bartholomeus	3	17.327	B
18	HH. Petrus en Paulus	1 (+ vicariaat Merenwijk)	21.504	C
19	H. Thomas	1	17.660	B
20	De Vier Evangelisten	1	23.763	C
21	H. Willibrordus	1	17.191	B
22	HH. Clara en Franciscus - Federatie	2	23.971	C
23	Vlietstreek - Federatie / De Verrezen Christus	4	30.484	D

(Kaski 1-1-2015)

Aantal parochianen per categorie en pastorale beroepskrachten

Aantal parochianen	Categorie	Pastorale beroepskrachten (priesters-diakens-pastoraal werkers)
Tot 10.000	A	3 (1p - 1d - 1pw)
10.000-20.000	B	3 (2p - 1pw)
20.000-30.000	C	4 (2p - 1d - 1pw)
Meer dan 30.000	D	6 (3p - 2d - 1pw)

Prognose aantal pastorale beroepskrachten in territoriale parochies per 1 januari 2020

Priesters	47
Diakens	19
Pastoraal werk(st)ers	28
Totaal	94

Uitgangspunt voor priesters en diakens: emeritaat met 70 jaar.

6 Goede doelen bisdom Rotterdam

Met onderstaande fondsen kunt u het bisdom ondersteunen voor de inzet voor specifieke goede doelen. De Kerk kent goede doelen en is ook zelf een goed doel! Vermeld s.v.p. uw naam en adresgegevens bij uw donatie.

Goede doelen bisdom Rotterdam

- ***‘Diocesaan orgelfonds’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van ‘Diocesaan orgelfonds’
- ***Fonds ‘Behoud kerkelijke gebouwen’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Behoud kerkelijke gebouwen’
- ***Fonds ‘Diaconie en caritas’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 00 0046 4304
onder vermelding van Fonds ‘Diaconie en caritas’
- ***Fonds ‘Huwelijk en gezin’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Huwelijk en gezin’
- ***Fonds ‘Kadervorming vrijwilligers’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Kadervorming vrijwilligers’
- ***Fonds ‘Noden van het bisdom’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Noden van het bisdom’
- ***Fonds ‘Ouderenpastoraat’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Ouderenpastoraat’
- ***Fonds ‘Parochiecatechese en geloofsopvoeding’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Parochiecatechese en geloofsopvoeding’
- ***Fonds ‘Vrienden van de Vuurdoop’***
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van Fonds ‘Vrienden van de Vuurdoop’

- **R.K. Instelling voor Religieus Leven**
RK Instelling voor Religieus Leven: NL94 INGB 0006 1888 68
- **R.K. Instelling St. Elisabeth**
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van ‘R.K. Instelling St. Elisabeth’
- **Laurentius en Ignatius (Eendrachtshapel)**
Laurentius en Ignatius: NL92 INGB 0000 0904 17
- **Sint-Gregorius, Diocesane instelling voor liturgische muziek in het bisdom van Rotterdam**
RK Bisdom Rotterdam: NL30 INGB 0000 4643 04
onder vermelding van ‘Sint-Gregorius’
- **Priester- en diakenopleiding Vronesteyn**
Centrum voor priesteropleiding Vronesteyn (en diakenopleiding):
NL29 INGB 0000 3656 73
- **Studentenparochie H. Catharina van Alexandrië**
RK Bisdom Rotterdam: NL 63 INGB 0000 7483 08
onder vermelding van ‘Studentenparochie Catharina van
Alexandrië te Rotterdam’
- **Bedevaardoord Brielle**
Heiligdom van de Martelaren van Gorcum
Rik 5 (hoek Kloosterweg), Brielle
NL 30 RABO 03 4485 3721
t.n.v. Bisschoppelijke Brielse Commissie te Brielle
www.martelarenavangorcum.nl

Geven bij leven

Bij leven geven kan door middel van een gift of een periodieke schenking. Giften kunnen worden afgetrokken van de belasting. De belastingdienst stelt daaraan wel enkele voorwaarden, zoals een minimumbedrag. Aan instellingen met een goed doel kan ook binnen een bepaalde periode een maximumbedrag worden geschonken, zonder dat de instelling daarover schenkingsrecht hoeft te betalen. Voor een periodieke schenking geldt dat het bedrag dat u voor langere tijd periodiek geeft in zijn geheel aftrekbaar kan zijn voor de inkomstenbelasting. Ook hieraan zijn voorwaarden verbonden.

... en daarna

Ook bij overlijden kunt u waarborgen dat de inzet voor de Kerk voortgang krijgt. Steeds nieuwe mensen weten zich geroepen zich in te zetten voor de Kerk en het evangelie. Toekomstige generaties zullen zich met hart en ziel inzetten voor het evangelie. Maar kleiner wordende parochies en gemeenschappen van gelovigen zullen niet de middelen bij elkaar kunnen brengen, zoals eerdere generaties dat konden. In een testament kunt u vastleggen dat een deel van de erfenis ten goede zal komen aan de Kerk. Dat kan bijvoorbeeld via een legaat of een erfstelling. Met een legaat kunt u zelf omschrijven wat u van de erfenis wenst na te laten. Dit kan een geldbedrag zijn, maar ook een roerende of onroerende zaak, zoals een schilderij of een huis. Via een erfstelling kunt u het bisdom tot (mede-)erfgenaam benoemen. Omdat het bisdom als Kerk een ANBI-instelling is, hoeven geen successierechten te worden betaald.

Meer informatie

Over al deze zaken kan een notaris u meer uitleg geven. Ook de algemeen econoom van het bisdom Rotterdam geeft u graag nadere informatie:

Bisdom Rotterdam
Mr J.C.G.M. Bakker, algemeen econoom
Koningin Emmaplein 3
3016 AA Rotterdam

T: 010 - 2815171
E: j.bakker@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

Zie ook:

I: www.notaris.nl
I: www.belastingdienst.nl

7 ANBI

Het bisdom Rotterdam ondersteunt parochies in hun inzet voor de lokale gemeenschap, draagt zorg voor pastoraal personeel, ondersteunt het beheer van gebouwen en financiën.

De Rooms-Katholieke Kerk in Nederland is door de Belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Tot de RK Kerk in Nederland behoren onder andere bisdommen, parochies, Parochiële Caritas Instellingen (PCI-en) en andere katholieke instellingen.

Wie aan een ANBI een gift doet, mag het bedrag aftrekken van de inkomstenbelasting. Een ANBI die giften, legaten of erfenissen ontvangt, is vrijgesteld van schenk- en erfbelasting. Om gebruik te mogen maken van de voordelen geldt een publicatieplicht.

De publicatieplicht past bij de openheid die van kerkelijke instellingen verwacht mag worden en sluit aan bij de wens van schenkers om open en transparant geïnformeerd te worden over het bestuur, de inkomsten en bestedingen.

Algemene gegevens

Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA, Rotterdam

T: 010-2815171
E: bureau@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

RSIN: 002991226
Bankrekeningnummer: NL30 INGB 0000 4643 04

Samenstelling bestuur

Het bestuur en de vertegenwoordiging van het bisdom komt toe aan de diocesane bisschop. De bisschop leidt het bisdom in samenwerking met het presbyterium (priesters die binnen het bisdom geincardineerd zijn en priesters die binnen het bisdom pastorale ambten vervullen). De bisschop wordt in het bestuur van het bisdom bijgestaan door de diocesane curie, voor wat betreft het vermogensbeheer van het bisdom wordt de bisschop bijgestaan door de econoom en de raad voor economische aangelegenheden.

Bisschop:	Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende
Vicaris-generaal:	Mgr. Dr. H.A. Verbakel
Vicaris-generaal:	Mgr. drs. T.F.M. Visser
Algemeen econoom:	Mr. J.C.G.M. Bakker
Hoofd Personeel-Pastoraal:	R.R.P.M. Peeters
Managementassistente:	Drs. A.M.C.B. de Jong

Doelstelling/visie

Het Wetboek van Canoniek Recht (Codex Iuris Canonici) omschrijft het bisdom als “een deel van het Volk Gods, dat aan een Bisschop wordt toevertrouwd om het in samenwerking met het presbyterium te weiden, zodat het, nauw verbonden met zijn herder, en door hem door het Evangelie en de Eucharistie in de Heilige Geest verzameld, een particuliere Kerk vormt, waarin de ene heilige katholieke en apostolische Kerk van Christus waarlijk aanwezig is en werkt.”

Beleidsplan

Het beleid van het bisdom is gericht op het faciliteren en ondersteunen van parochies, opdat deze als geloofsgemeenschappen goed kunnen functioneren. De Kerk dient zich in elke tijd opnieuw af te stemmen op wat haar te doen staat, in een veranderende samenleving en met de rijkdom van het evangelie van het begin. Dit betekent dat

ook het beleid van het bisdom altijd in ontwikkeling is en zich afstemt op wat nodig is. Zie hiervoor www.bisdomrotterdam.nl.

Beloningsbeleid

De bisschop ontvangt het honorarium zoals dat geldt voor een priester conform de 'Interdiocesane Regelingen voor de besturen van kerkelijke instellingen van de bisdommen in de RK Kerkprovincie inzake de honorering van priesters en diakens en andere financiële aangelegenheden'. De medewerkers van de diocesane curie worden beloond conform de Rechtspositieregelingen van het bisdom. De leden van de raad voor economische aangelegenheden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden anders dan een vergoeding voor gemaakte onkosten.

Toelichting

Kerkgenootschappen en hun onderdelen zorgen in Nederland zelf voor de benodigde inkomsten voor hun activiteiten. Het bisdom ontvangt haar inkomsten uit giften/nalatenschappen en de bijdragen van parochies. Het bisdom ontvangt geen overheidssubsidie in Nederland, behoudens voor de instandhouding van monumentale (kerk)gebouwen of een specifiek project.

ANBI-publicatie bisdom Rotterdam:
<https://anbi.rkcn.nl/publicaties/ROT3417>

8 Activiteitenagenda

bisschop Van den Hende

Januari 2016

- zo. 3 *Rotterdam, Eendrachtskapel*: Eucharistieviering in Engelse taal
- ma. 4 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Startbijeenkomst/studiedag medewerkers bisdomkantoor
- do. 7 *Utrecht*: Bezoek aan provinciaal Minderbroeders Franciscanen
- za. 9 *Capelle a/d IJssel, kerk St. Paulus bekering*: Eucharistieviering bij start H. Christoffelparochie en installatie pastoor
- zo. 10 *Gorinchem, kerk St. Nicolaas Pieck c.s.*: Eucharistieviering, catechese/geloofsgesprek, maaltijd (Tour of Faith)
- wo. 13 *Utrecht*: Werkgroep 500 jaar Reformatie
- do. 14 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Cordaid
Rotterdam, bisdomkantoor: Stichting vrienden van de Friezenkerk
- vr. 15 *Breda*: Vergadering Nationale Raad voor Liturgie
- za. 16 *Delft, kerk St. Adalbert*: Diocesane impulsdag rond thema 'eenzaamheid'
Nootdorp, St. Bartholomeuskerk: Vormselviering
- zo. 17 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering
Rotterdam, Eendrachtskapel: Eucharistieviering in Engelse taal
- wo. 20 *Gouda*: Diaconaal werkbezoek aan Savelberg en De Hanepraij
- za. 23 *Dordrecht, klooster Maria Stella Matutina*: Eucharistie en ontmoeting met de zusters
Boskoop, parochie Sint Jan de Doper: Vormselviering
- zo. 24 *Gouda, parochie Sint Jan de Doper*: Vormselviering
Rotterdam, Eendrachtskapel: Eucharistieviering in Engelse taal
- ma. 25 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
- di. 26 *Utrecht*: Bisschoppenconferentie
- wo. 27 *Oosterhout, priorij Sint Catharinadal*: Landelijke bijeenkomst bij de afsluiting van het Jaar van het Godgewijde Leven
- zo. 31 *Rotterdam, Sint Willibrorduskerk (Poolse parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee)*: Eucharistieviering bij afscheid pastoor Trypuc en 20-jarig bestaan parochie

Februari 2016

- di. 2 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Kapittelmis en ontmoeting bij gelegenheid van 60 jaar bisdom
- vr. 5 *Voorhout*: Kapittel broeders O.L. Vrouw van zeven smarten
- za. 6 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Diocesane jubileumviering 60 jaar bisdom
- zo. 7 *Rotterdam, kerk Pax Christi*: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Rotterdam, begraafplaats St. Laurentius: Verdiepingsbijeenkomst WJD
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- wo. 10 *Rotterdam HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering (Aswoensdag)
Rotterdam, bisdomkantoor: Eucharistieviering bij start diocesane vastenestafette
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- vr. 12 *Voorschoten*: Vergadering werkgroep huwelijk en gezin
- za. 13 *Zoetermeer, parochie H. Nicolaas*: Eucharistieviering en installatie pastoor J. de Bie
- zo. 14 *Roelofarendsveen, kerk St. Petrus' banden*: Eucharistieviering
Schiedam, basiliek H. Liduina en O.L. Vrouw van de Rozenkrans: Eucharistie, catechese en geloofsgesprek met maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 15 *Den Bosch*: Katholieke vereniging van oecumene
- di. 16 *Utrecht*: Bisschoppenconferentie
- wo. 17 *Leiden, hooglandse kerk*: Jubileumbijeenkomst SchuldHulpMaatje
- do. 18 *Tilburg, Katholieke universiteit Brabant*: Vergadering stichtingsbestuur met delegatie bisschoppen
- za. 20 *Oud Ade, St. Bavo kerk*: Eucharistieviering
- zo. 21 *Rotterdam kerk Pax Christi*: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 22 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
Rotterdam, bisschopshuis: Ontmoeting met blauwe zusters met tekening overeenkomst inzake het apostolaat van de blauwe zusters in Den Haag
- di. 23 *Voorburg, Vronesteyn*: Inleiding en gesprek met diakens over H. Laurentius en barmhartigheid

- zo. 28 *Den Haag, kerk H. Teresa van Avila*: Eucharistieviering bij oprichting parochie H. Johannes Paulus II (Pools sprekenden)
Voorburg, Vronesteyn: Inleiding en gesprek over de biecht (in het kader van jaar van barmhartigheid)

Maart 2016

- di. 1 *Rotterdam*: Orgelfonds kathedraal
- wo. 2 *Voorhout*: Ontmoeting met team van parochie Sint Maarten
Utrecht: Presentatie boek 'De weg van de dialoog'
- za. 5 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Biechthoren bij gelegenheid van '24 uur voor de Heer'
- ma. 7 *Delft, RKJ*: Eucharistie en lezing 'Barmhartigheid en biecht'
- di. 8 *Utrecht*: Vergadering bisschoppenconferentie
- wo. 9 *Noordwijk*: Uitvaartmis en begrafenis pastoor W. Kleijn
Leiden, parochiezaal St. Petruskerk: Inleiding 'Sociale leer van de Kerk in het jaar van barmhartigheid'
- vr. 11 *Den Haag, Church of Our Saviour*: Eucharistieviering en concert 'torch S. Benedict'
- za. 12 *Amsterdam*: Ontmoeting en eucharistie bij gelegenheid van Stille Omgang
- zo. 13 *Rotterdam, kerk H. Albertus Magnus*: Eucharistieviering
Den Haag, kerk H. Martha: Eucharistie, catechese en maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 14 *Gouda, museum Gouda*: Symposium 'Erasmus Oecumenicus'
- wo. 16 *Honselersdijk, RKJ*: Eucharistie, maaltijd en thema-avond over boete en verzoening
- do. 17 *Apeldoorn, Mariakerk*: Gebed voor de martelaren (georganiseerd door Sant'Egidio)
- vr. 18 *Tilburg*: Afscheidscollege Prof. dr. H. Witte
- za. 19 *Schiedam*: Deelname aan pelgrimstocht Vastenactie
Rotterdam, kerk H. Liduina: Eucharistieviering
- zo. 20 *Rotterdam, kerk Emmausgangers*: Diocesane viering Wereldjongerendagen 2016 (Palmzondag)
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 21 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
- di. 22 *Breda*: Vertaalcommissie altaarmissaal

- wo. 23 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Catechese en gezamenlijk lunch vanwege Veertigdagentijd
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Diocesane Chrismamis
- do. 24 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Formele start R.K. Instelling Sint Elisabeth (Witte Donderdag)
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
- vr. 25 *Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius*: Bidden van de kruisweg (Engelstalige viering) (Goede Vrijdag)
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Viering Goede Vrijdag
- za. 26 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Paaswake
- zo. 27 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering (Paaszondag)
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige Eucharistieviering
- ma. 28 *Den Haag*: Ontmoeting met Katholieke Indonesische gemeenschap
- di. 29 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Vergadering diocesane priesterraad

April 2016

- zo. 3 *Voorschoten, kerk H. Moeder Gods*: Eucharistieviering bij sluiting van de kerk en onttrekking aan eredienst
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- vr. 8 *Aarlanderveen, kerk HH. Petrus en Paulus*: Uitvaartmis pastoor F. Steenman
Rotterdam, bisdomkantoor: Vergadering Kathedraal Kapittel
- za. 9 *Steyl*: Gezinsdag bisdom Roermond, voordracht over geestelijke en lichamelijke werken van barmhartigheid
- zo. 10 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering
Den Hoorn: Eucharistieviering, geloofsgesprek en maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 11 *Utrecht*: Ontmoeting Nederlandse bisschoppen en delegatie PvdA
- di. 12 *Utrecht*: Vergadering bisschoppenconferentie
Doorn: Ontmoeting delegatie bisschoppen met moderamen PKN
- wo. 13 *Utrecht*: Plenaire vergadering Raad van kerken
Mechelen: Bespreking Katholieke Bijbelstichting en Vlaamse Bijbelstichting

- do. 14 *Rotterdam, St. Dominicuskerk*: Bijwonen lezing over J. Raken OP en N. Apeldoorn OP
- za. 15 *Eindhoven*: Bijwonen investituur Ridders van het heilig Graf
- zo. 17 *Hellevoetsluis, kerk H. Antonius van Padua*: Eucharistieviering bij 125-jarig bestaan kerk
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 18 *Breda*: Vertaalcommissie altaarmissaal (t/m 19 april)
- za. 23 *Rotterdam, kerk Christus Koning*: Eucharistieviering bij onttrekking aan eredienst van de kerk
Voorhout, kerk St. Bartholomeus: Vormselviering
- zo. 24 *Den Hoorn, kerk HH. Antonius en Cornelius*: Vormselviering
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 25 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
Utrecht: Ontmoeting Nederlandse bisschoppen met Christen Unie
- di. 26 *Rotterdam, bisdomkantor*: Ontmoeting met directeur Instituut Oosters Christendom (Nijmegen)
- do. 28 *Rome*: Vergadering Fondation Pour les Autres (t/m 30 april)

Mei 2016

- zo. 1 *Schiedam, basiliek St. Liduina en O.L. Vrouw van de Rozenkrans*: Eucharistieviering bij St. Liduinafeest
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 2 *Breda*: Katholieke Bijbelstichting
- di. 3 *Rotterdam, bisdomkantor*: Stichting Bisschoppelijke Vastenactie
- wo. 4 *Rotterdam, Laurenskerk*: Dodenherdenking
- zo. 8 *Den Haag, Church of our Saviour*: Vormselviering
Dordrecht, kerk H. Antonius van Padua: Eucharistieviering, catechese, ontmoeting en maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 9 *Rotterdam, bisdomkantor*: Delegatie gemeenschap Gedaanteverandering van de Heer
Rotterdam, bisdomkantor: Diocesane Projectencommissie
Rotterdam, bisdomkantor: Internationaal Studentenpastoraat
- di. 10 *Utrecht*: Vergadering bisschoppenconferentie
- wo. 11 *Roermond*: Ontmoeting Nederlandse en Vlaamse bisschoppen

- vr. 13 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Diocesane Raad voor economische aangelegenheden
Rotterdam, bisdomkantoor: Vergadering Kathedraal Kapittel
- za. 14 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Opening Vuurdoop Den Bosch, *kathedraal*: Installatie Mgr. De Korte als nieuwe bisschop
- zo. 15 *Hellevoetsluis, parochie H. Nicolaas Pieck c.s.*: Vormselviering
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- do. 19 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Projecten in Nederland (PIN)
Rotterdam, bisdomkantoor: Rector en studiebegeleider Vronesteyn
- za. 21 *Schiedam, basiliek H. Liduina en O.L. Vrouw van de Rozenkrans*: Eucharistieviering kerktoetreders
Rozenburg, geloofsgemeenschap H. Jozef: Eucharistieviering bij vijftigjarig bestaan
- zo. 22 *Zoetermeer, parochiekerk H. Nicolaas*: Eucharistieviering bij jubileum 100 jaar kerkgebouw
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 23 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
- do. 26 *Rotterdam, Erasmus MC*: Minisymposium 'Waardevolle zorg'
- za. 28 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Priesterwijding Boris Plavčić
- zo. 29 *Lisse, kerk H. Agatha*: Eucharistieviering en Gezinsdag
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 30 *Rijswijk*: Moderatorenoverleg
- di. 31 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Eucharistie en maaltijd met jubilerende diocesane priesters
Zegge, kerk H. Maria Boodschap: Eucharistieviering en processie bij afsluiting Meimaand

Juni 2016

- do. 2 *Den Bosch*: Informatiebijeenkomst Christenen in Syrië en Irak
- za. 4 *Brielle*: Inzegening klokkenstoel Bedevaartskerk
Oudewater, St. Franciscuskerk: Vormselviering parochie Pax Christi
- zo. 5 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Vormselviering parochies Rechtermaasoever

- Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 6 Rotterdam, bisdomkantor: Jaarlijkse ontmoeting met afvaardiging VPW
- di. 7 Breda, kathedraal H. Antonius van Padua: Eucharistieviering bij 75-jarig priesterjubileum Mgr. Ernst
- wo. 8 Utrecht: Plenaire vergadering Raad van kerken
- do. 9 Voorburg: Symposium en eucharistie bij afscheid diaken Schuurmans als gedelegeerde
- vr. 10 Rotterdam, bisdomkantor: Ontmoeting met oude en nieuwe pastoor Kroatische parochie
Voorburg, Vronesteyn: Gesprekken met priesterstudenten en staf (visitatie)
Utrecht: Afscheidsdienst A. Plaisier als scribe van PKN
- za. 11 Nootdorp: Bijeenkomst huwelijk en gezin
Leiden, St. Petruskerk: Vormselviering parochie HH. Petrus en Paulus
- zo. 12 Nootdorp: Eucharistie, catechese en geloofsgesprek, maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 13 Rotterdam, bisdomkantor: Projectgroep SILA
- di. 14 Utrecht: Bisschoppenconferentie
- za. 18 Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Eucharistieviering
- zo. 19 Rotterdam, kerk Verrijzenis van de Heer: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Couda: Dienst bij installatie ds. de Reuver als nieuwe scribe PKN
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 20 Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Rotterdam: Werkbezoek aan H. Familiekerk
- do. 23 Rotterdam, bisdomkantor: Bisschoppelijk gedelegeerde categoriaal pastoraat
Rotterdam, bisdomkantor: Diocesane projectencommissie
- vr. 24 Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Rotterdam, bisdomkantor: Directeur S. van der Zwaan (Justice and Peace Nederland)
- za. 25 Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistieviering
Alphen a.d. Rijn, kerk H. Geest: Vormselviering H. Thomasparochie
- zo. 26 Bargerosterveld (Zuid-Oost Drenthe): Eucharistie en bedevaart H. Gerardus Majella

- ma. 27 *Keulen*: Internationale dialoogcommissie RKK-OKK (IRAD) (t/m 29 juni)
- wo. 29 *Schoonhoven*: Eucharistieviering Neo-Catechumenale gemeenschappen
- do. 30 *Den Haag*: Te gast bij Iftar-maaltijd rond thema eenzaamheid

Juli 2016

- vr. 1 *Tilburg*: Bezoek aan rector magnificus universiteit
- zo. 3 *Rotterdam, St. Lambertuskerk*: Eucharistie
Rotterdam, kerk HH. Ignatius en Laurentius: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 4 *Amersfoort*: Moderamen Raad van kerken
Utrecht: Ontmoeting met bisschop Mirkis O.P. (Kirkuk)
Utrecht, SRKK: Ontmoeting met OJCM (overleg joden, christenen en moslims)
Voorburg, Vronesteyn: Afsluiting studiejaar priester- en diakenopleiding
- wo. 6 *Rotterdam*: Werkgroep SILA
- do. 7 *Rotterdam*: Gesprek met kerngroep WJD
- za. 9 *Brielle, Bedevaartskerk*: Nationale Bedevaart
- zo. 10 *Alblasserdam, kerk O.L. Vrouw van Fatima*: Eucharistieviering
Zwijndrecht, H. Hartkerk: Eucharistieviering
- di. 12 *Rotterdam*: Zusters Maria Stella Matutina (Dordrecht)
- wo. 13 *Gemert*: Bezoek aan diocesane zomerkamp kinderen
Roosendaal: Bezoek aan diocesane zomerkamp jongeren
- zo. 17 *Deelname aan Wereldjongerendagen in Polen (reis bisdommen Rotterdam, Breda en Paramaribo) (t/m 2 augustus)*

Augustus 2016

- do. 4 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Sant' Egidio beweging
Rotterdam, bisdomkantoor: Apostolaat der zee 'Stella Maris'
- zo. 7 *Bergschenhoek, St. Willibrord kerk*: Eucharistieviering
Bleiswijk, kerk O.L. Vrouw Visitatie: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Ontmoeting met dia-kens

- Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- wo. 10 Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Eucharistie en lezing 'Sint Laurentius en barmhartigheid'
- vr. 12 Schiedam, basiliek H. Lidwina: Eucharistieviering met zusters Maria Stella Matutina
- za. 13 Berkel en Rodenrijs, kerk H. Pius X: Eucharistieviering
- zo. 14 Pijnacker, kerk St. Johannes de Dooper: Eucharistieviering
- ma. 15 Groningen, kathedraal HH. Martinus en Jozef: Eucharistieviering feest Maria ten hemelopneming
- za. 20 Oud Ade, kerk H. Bavo: Eucharistieviering
- zo. 21 Noordwijk, kerk St. Jeroen: Eucharistieviering en opening (tijdelijk) heilige deur
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige viering (met toediening vormsel)
- vr. 26 Breda: Vergadering permanente raad bisschoppenconferentie
- za. 27 Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Eucharistieviering
Den Hoorn, kerk HH. Antonius en Cornelius: Eucharistieviering/ installatie
Mgr. H. Verbakel tot pastoor parochies H. Ursula en O.L. Vrouw van Sion
- zo. 28 Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- di. 30 Kevelaar: Deelname aan Rijnlandse bedevaart
- wo. 31 Doorn: Christelijk Sociaal Congres

September 2016

- vr. 2 Leiden, H. Lodewijkkerk: Eucharistie en viering van barmhartigheid
- za. 3 Banneux, heiligdom Maria, maagd der armen: Deelname aan bedevaart met jongeren (t/m 4 september)
- ma. 5 Rotterdam, kapel Missionaries of Charity: Eucharistieviering
Tilburg, auditorium Katholieke universiteit: Opening academisch jaar
- di. 6 Rotterdam, bisdomkantoor: Bestuur Gezelschap Stille Omgang Amsterdam
Dordrecht: Maaltijd en lezing RKJ
- wo. 7 Huis ter heide: Bisschoppenconferentie
- do. 8 Voorburg: Eucharistieviering en opening studiejaar priester- en diaconopleiding Vronesteijn

- vr. 9 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering
b.g.v. heiligverklaring Moeder Teresa
Roelofarendsveen, kerk St. Petrus Banden: Symposium 'vitaliteit van een kleinere kerk'
- za. 10 *Dordrecht, gemeenschap zusters Maria Stella Matutina*: Eucharistieviering
- zo. 11 *Brielle, Bedevaartskerk*: Eucharistieviering en presentatie pastoraal werkster D. Bühler
- ma. 12 *Lourdes*: Deelname bedevaart NZL (t/m 17 september)
- zo. 18 *Oud-Beijerland, kerk H. Antonius van Padua*: Eucharistieviering b.g.v. 150 jarig bestaan van de kerk
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering
- di. 20 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering
b.g.v. internationale gebedsdag voor vrede
Rotterdam: Mgr. K. Choennie, bisschop van Paramaribo
- wo. 21 *Trondheim (Noorwegen)*: Vergadering Fondation Pour les Autres (t/m 23 september)
- ma. 26 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
Rotterdam: Metropoliet Isaac Barakat, aartsbisschop Centraal Europa van Antiocheens Orthodoxe kerk
- di. 27 *Nieuwveen, Ipse de Bruggen*: Werkbezoek aan zorglocatie Landgoed Ursula
- Wo. 28 *Helvoirt, bezinningscentrum Emmaus*: Bezinningsavond over de geestelijke werken van barmhartigheid
- vr. 30 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Vergadering Kathedraal Kapittel

Oktober 2016

- za. 1 *Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistie en diakenwijding Eli Stok
- zo. 2 *Eindhoven*: Landelijke dag Pokrof (RK gemeenschappen van de Byzantijnse ritus)
Merkelbeek: Vesper met gebed voor roepingen en ontmoeting met gemeenschap 'Het Werk'
- ma. 3 *Rotterdam*: Permanente raad bisschoppenconferentie
Voorburg: Eucharistie en diesviering priester- en diakenopleiding Vronesteyn
- di. 4 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Raad van economische aangelegenheden

- Honselersdijk, kerk O.L. Vrouw van Goede Raad: Eucharistie bij lustrum federatie St. Franciscus tussen duin en tuin (Westland)
- wo. 5 Rijswijk, kerk HH. *Benedictus en Bernadette*: Moderatorenoverleg
Den Haag, kerk *Christ our Saviour*: Bijeenkomst over ledenadministratie en fondswerving
- za. 8 Groningen, Martinuskerk: Uitreiking onderscheiding 'levende steen' aan arts Lampedusa
- zo. 9 Rijswijk: Tour of Faith en reünie deelnemers WJD 2016
- ma. 10 Den Haag, kerk H. Antonius van Padua: Eucharistie met de blauwe zusters
Den Haag: Ontmoeting bisschoppenconferentie met het CDA
Den Haag: Ontmoeting delegatie SP met bisschoppen
- di. 11 Huis ter heide: Bisschoppenconferentie
- wo. 12 Huis ter heide: Plenaire vergadering Raad van kerken
- do. 13 Rotterdam, bisdomkantor: Jaarvergadering diocesane bezoekgroep
Den Haag, Museum: Ronde tafel Cordaid over armoede
- vr. 14 Rotterdam, museum Boijmans van Beuningen: Opening tentoonstelling Fra Bartolommeo
- za. 15 Rotterdam, parochie HH. *Michael en Clemens*: Ontmoeting en biecht aanstaande vormelingen
- zo. 16 Leiden, kerk H. Petrus (parochie HH. *Petrus en Paulus*): Eucharistieviering
Stompwijk, kerk H. Laurentius (parochie HH. *Petrus en Paulus*): Eucharistieviering
- ma. 17 Rome: bedevaart met seminaristen Rotterdam-Utrecht-Breda (t/m 19 oktober)
- za. 22 Thörn, Foyer de charité: Geloofsdag over relatie sacramenten en barmhartigheid
- zo. 23 Rotterdam, parochie HH. *Michael en Clemens*: Vormselviering
Rotterdam, kerk HH. *Laurentius en Ignatius*: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 24 Amersfoort: Moderamen raad van kerken
- wo. 26 Rotterdam, bisdomkantor: Eucharistie en maaltijd met jubilerende diakens en pastoraal werkers
Dordrecht, pastorie H. Antonius (parochie H. *Teresa van Ávila*): Voordracht over barmhartigheid
- za. 29 Sliedrecht, kerk H. *Maria altijddurende bijstand* (parochie H. *Teresa van Ávila*): Eucharistieviering
- zo. 30 Hoogvliet, kerk *Onbevlekt hart van Maria* (parochie H. *Nicolaas Pieck cs*): Vormselviering

- Gouda, kerk H. Jozef (*parochie St. Jan de Doper*): Eucharistie ter afsluiting symposium 'Bruisende Kerk'
- ma. 31 Utrecht, SRKK: Permanente raad bisschoppenconferentie
Amsterdam, Lutherse kerk: Startbijeenkomst 500 jaar Reformatie

November 2016

- di. 1 Rotterdam, HH. *Laurentius en Elisabeth Kathedraal*: Eucharistieviering Allerheiligen
- za. 5 Rome: Afscheid pater Brouwer en installatie Mgr. Hurkmans tot nieuwe rector Friezenkerk (t/m 6 november)
- di. 8 Utrecht: Bisschoppenconferentie
- vr. 11 Den Haag, kerk H. *Antonius van Padua (Boskant)*: Laurentiusconferentie over kinderen en armoede
Wassenaar, *pastorie H. Jozef*: Ontmoeting met aartsbisschop Fülöp, metropoliet van de Grieks-Katholieke Kerk in Hongarije.
- za. 12 Dordrecht, kerk van de *Verrezen Christus*: Catechese voor ouders van a.s. communicanten over het Onze Vader
Aarlanderveen, kerk HH. *Petrus en Paulus*: Vormselviering
- zo. 13 Lisse, kerk HH. *Engelbewaarders*: Vormselviering
Rotterdam, kerk *Emmausgangers*: Eucharistie, geloofsgesprek en maaltijd (Tour of Faith)
- ma. 14 Rome: Deelname aan allerheiligenberaad (VKMO) en aan bedevaart Nederlandse pelgrims (t/m 16 november)
- do. 17 Tilburg, *Katholieke universiteit*: Ontmoeting met diner bij diesviering
- za. 19 Leimuiden, kerk H. *Johannes de Doper*: Vormselviering
- zo. 20 Schiedam, basiliek *O.L. Vrouw van de Rozenkrans en H. Liduina*: Eucharistieviering bij sluiting van heilig jaar van de barmhartigheid
Rotterdam, *Eendrachtskapel*: Engelstalige eucharistieviering
- ma. 21 Rotterdam, *bisdomkantoor*: Studentenparochie H. Catharina van Alexandrië
- di. 22 Rotterdam, *bisdomkantoor*: Priesterraad
- wo. 23 Delft, kerk H. *Adelbert*: Studiemiddag nieuwe versie Onze Vader
- vr. 25 Dordrecht, *zusters Maria Stella Matutina*: Eucharistieviering
- za. 26 Hilversum: Kerk in Nood: Ontmoet de Wereldkerk
- zo. 27 Zoeterwoude Dorp, kerk H. *Johannes' Onthoofding*: Eucharistieviering
Stompwijk, kerk H. *Laurentius*: Eucharistieviering
Rotterdam, *Eendrachtskapel*: Engelstalige eucharistieviering

- ma. 28 *Amersfoort*: Vergadering moderamen Raad van kerken
Nijmegen: Werkbezoek delegatie bisschoppenconferentie aan Rad-
 bouduniversiteit
- di. 29 *Rotterdam, Bergsingelkerk*: Deelname aan forum over moraal in politiek

December 2016

- do. 1 *Voorburg, Vronesteyn*: Bijeenkomst toeleiding pastoraal werkers
- vr. 2 *Nijmegen, Instituut Oosters Christendom*: Oratie mevrouw prof. H. Murre
- zo. 4 *Rotterdam, kerk HH. Michael en Clemens*: Eucharistieviering
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistievie-
 ring
- ma. 5 *Den Bosch*: Vergadering permanente raad bisschoppenconferentie
- di. 6 *Paderborn*: Internationale Dialoogcommissie RKK en OKK (IRAD) (t/m
 7 december)
- vr. 9 *Oud-Beijerland, St. Willibrordusschool*: Aanbieden en inzegenen nieuwe
 kerstgroep
Nijmegen, Radboud Universiteit: Stichtingsbestuur katholieke universi-
 teit
- za. 10 *Rotterdam*: Bezoek aan gemeenschap paters MSC
Hoeven, seminarie Bovendonk: Ontmoeting met studenten en inleiding
 over Maria
- zo. 11 *Leiden, kerk Maria Middelaars*: Eucharistieviering
Leiden, Hartbrugkerk: Eucharistieviering
Den Haag, Boskant: Bijeenkomst Tour of Faith (eucharistie en viering
 van barmhartigheid)
- ma. 12 *Breda*: Vergadering Nationale Raad voor Liturgie
Rotterdam, bisdomkantor: Raad voor economische aangelegenheden
 (REA)
- di. 13 *Zeist*: Bisschoppenconferentie
- wo. 14 *Zeist*: Plenaire vergadering Raad van kerken
- do. 15 *Rotterdam, bisdomkantor*: Vergadering Kathedraal Kapittel
- vr. 16 *RK begraafplaats St. Laurentius*: Kerstlichtjesavond
- za. 17 *Zoeterwoude-Rijndijk*: Kerkwijding Goede Herderkerk (O.L.V Onbevlekt
 Ontvangen)
- zo. 18 *Zoetermeer, kerk H. Nicolaas*: Eucharistieviering
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistievie-
 ring

- ma. 19 *Voorburg, Vronesteyn*: Adventsviering met studenten
- wo. 21 *Den Haag*: Kennismaking met directeur Cordaid
Delft, kerk H. Maria van Jesse: Kerstviering RK Stadsdiaconaat
- do. 22 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Adventsviering
- vr. 23 *Rotterdam, bisdomkantoor*: Zusters Maria Stella Matutina
- za. 24 *Rotterdam, kerk H. Hildegardis*: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Nachtmis
- zo. 25 *Rotterdam, kerk Verrijzenis van de Heer*: Eucharistieviering
Rotterdam, HH. Laurentius en Elisabeth Kathedraal: Dagmis
Rotterdam, kerk HH. Laurentius en Ignatius: Engelstalige eucharistieviering

Op priester- en diakenopleiding Vronesteyn is grote aandacht voor de vorming van nieuwe priesters en diakens: persoonsvorming als fundament naast aandacht voor geestelijke, intellectuele en pastorale vorming. Dit alles met het oog op toekomstig dienstwerk in vooral de parochies van ons bisdom.

Uw gift is van harte welkom op rekening
NL29 INGB 0000 3656 73
t.n.v. **het Centrum voor priesteropleiding Vronesteyn (en diakenopleiding)**

Park Vronesteyn 14 • 2271 HS Voorburg • 070 - 3873804
Rector Broeders: 06 - 27140117 • w.broeders@bisdomrotterdam.nl
www.vronesteyn.nl

Uitgave: Bisdom Rotterdam, juli 2017
Fotografie cover: Ramon Mangold, concert in Kielce met WJD-jongeren
onderweg naar Krakau, 24 juli 2016
Vormgeving: Bovenwijs
Basisontwerp: Daily Milk
Drukwerk: MultiCopy

Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA Rotterdam

T: 010-2815171
E: bureau@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

Bisdom Rotterdam

